

L'ART I LA CEGA

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL / JAUME CABRÉ

El regne dels mediocres

L'obra d'art es reconeix sola. L'engany és impossible. Hi pot haver l'enlluernament, però el pas del temps deixa les coses al seu lloc. Si l'obra no t'emociona, pot ser que tu no estiguis prou receptiu o, és clar, que l'obra no doni per més

La paraula *mediocre* només vol dir "de qualitat mitjana". No vol dir ni inútil, ni dolent, ni malparit. Però ens hem acostumat a considerar-la com un insult insuportable, sobretot en el terreny artístic. Qui dictamina que un poema o una música és mediocre? Bé, és molt senzill. Ho diu la persona que ho llegeix i ho considera fluix, sense cap interès. La cosa està que solem pensar que mediocre vol dir dolent. Hi ha molta obra mediocre que s'aguanta si més no durant un temps; l'obra dolenta no té oportunitat d'aguantar-se perquè ni s'aixeca.

Per confeccionar aquestes pàgines m'he posat una banda sonora mediocre escrita per un gran artista: Wilhelm Furtwängler. És el seu concert simfònic per a piano i orquestra, una obra de seixanta-cinc minuts de durada i que, quan l'escolto, penso que no s'acaba mai. Furtwängler va ser una personalitat extraordinària, un dels grans directors d'orquestra, un dels grans músics de la primera meitat del segle XX, que va viure els moments durs del nazisme i que, malgrat la seva oposició al règim nazi, no marxà d'Alemanya, tot i les dificultats que li posaven quan s'assabentaven que contractava músics jueus; m'imagino que va anar fent la viu-viu fins que, ja cap al final de la guerra, va fugir a Suïssa. Tot i que els tribunals de depuració el van declarar *net*, durant un temps el va perseguir l'insult de col·laboracionista perquè, durant el règim i la guerra, va treballar a Alemanya com a director d'orquestra. Bé: Furtwängler va ser un gran, un grandíssim músic. Un pensador i assagista sobre la música i, sobretot, un extraordinari director. Però no, com a compositor no li he sabut trobar el què. No tothom serveix per a tot: la seva obra compositiva és de valor mitjà; no et captiva, no et trasbalsa: és mediocre. Això, des del meu punt de vista. Ho hauria d'avaluar més gent si el que volem és establir el cànon, cosa que no és la meua intenció.

L'altre dia anava amb cotxe i vaig posar Catalunya Música i

sonava una música que al cap de tres minuts t'adonaves que no tenia cap interès. Una cosa així tipus segona meitat del XVIII. Cap interès. No hi passava res; no hi havia cap sorpresa, cap cirereta, cap res... Vaig esperar que s'acabés l'obra, molt encuriós. Era de Karl Ditters von Dittersdorf, efectivament de la segona meitat del XVIII, que va néixer en vida de Bach i que va conèixer i freqüentar Haydn i Mozart. De vegades penso com és que es dona tanta importància a Mozart i no a tants i tants contemporanis seus. Escolto atentament Dittersdorf i ho entenc. Quan escoltes qualsevol cosa de Mozart, al cap de vint segons ja han passat coses. Aquesta és la grandesa de l'art: atraure de manera quasi inexplicable. I com més grandesa, atraure fins al punt no ja de l'admiració sinó de la rendició.

Aquesta és la diferència entre Leopold i Wolfgang Mozart, per exemple. Aquesta és la diferència entre Havergal Brian i Benjamin Britten. Entre Echegaray i Guimerà. L'obra d'art es reconeix sola i l'engany és impossible. Hi pot haver l'enlluernament, però el pas del temps deixa les coses al seu lloc.

He parlat de la mediocritat i no em puc desempallegar del concepte no pejoratiu sinó insultant que en penja. Vejam: és quasi impossible que en art tot sigui genial o que tota l'obra d'un autor sigui genial. I podem gaudir amb obres de segona fila, veritables obres d'art que poden emocionar, però que no tenen la força suficient per convertir-se en camí a seguir que trenqui fronteres culturals i temporals. Penso en Wieniawski o Paganini, molt lligats a la composició per al seu instrument i famosos en vida com a intèrprets, la música dels quals és el que és (i en el cas de Wieniawski, déu n'hi do). Si ho mirem amb perspectiva, Jaume Escrivà, Pere

Tresfort ("Jovencell qui no té aimia / ni pren amorós estil / ni que en visqui quatre mil / no farà res de valia") o Aznar Pardo són autors que preparen el terreny a Jordi de Sant Jordi, un dels grans i, a més, teloner de luxe d'Ausiàs March. L'autor de segona fila fa gruix, fa coixí, permet, amb la seva feina, crear el cultiu d'on sorgiran les obres de valor real.

El dilema moral de decidir què és o no és mediocre -o de segona, que sembla un terme menys aspre- es resol, si ets sincer, en la lectura o en l'audició. L'obra et trasbalsa? Et commociona? És bona, no hi donis més voltes. L'obra et deixa indiferent? Pot ser que tu no estiguis prou receptiu o pot ser, és clar, que l'obra no doni per més. Si més lectors o oients es troben en la mateixa situació d'avorriment, és que som davant d'una obra dolenta o tal volta mediocre, ja que allò de què fugim com de la pesta l'obra d'art és de la indiferència.* Jaume Cabré

